

Uchwała Rady Młodych Naukowców nr 6/2013
z dnia 30 sierpnia 2013 r.
w sprawie uwag RMN do projektu z dnia 16 lipca 2013r
ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz o zmianie niektórych
innych ustaw

§ 1

Działając na podstawie § 3 ust. 2 zarządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 23 maja 2013 r. w sprawie powołania Rady Młodych Naukowców, Rada Młodych Naukowców (dalej RMN) zgłasza następujące uwagi do wskazanego w tytule projektu nowelizacji (nazywanego dalej „projektem”). W dalszej części tekstu stosowane będą następujące odwołania do aktów prawnych:

- **PoSW:** ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. 2012 r. poz. 572 j.t. z późn. zm.)
- **UoSN:** ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2003, Nr 65, poz. 595)

A. Nadawanie tytułów i stopni naukowych – nowelizacja PoSW i UoSN

1. Rada pozytywnie ocenia wprowadzone przez art. 3 pkt 9 projektu regulacje dotyczące publikowania przez Centralną Komisję informacji o postępowaniach o nadanie stopni doktora, doktora habilitowanego oraz tytułu profesora, w szczególności dotyczące publikowania informacji o składach komisji habilitacyjnych, treści wniosków, autoreferatów i recenzji, oraz umieszczania w Systemie POL-on rozszerzonych informacji, dostępnych dla instytucji naukowych (art. 36 ust. 1 pkt. 3-6 UoSN). Jednocześnie Rada zauważa, że informacje te, w tym autoreferat w języku angielskim, powinny być dostępne publicznie także po zakończeniu postępowania habilitacyjnego, dla osób zza granicy lub nie będących pracownikami instytucji naukowych, oraz że rozporządzenia powinny regulować warunki techniczne zapewniające odpowiedni dostęp (np. katalogowanie i wyszukiwanie) tych dokumentów. Przyczyni się to do zapewnienia transparentności postępowań oraz będzie stanowiło materiał porównawczy dla osób planujących uzyskanie stopnia lub tytułu naukowego w przyszłości. Należy nadmienić, że dokumenty w języku angielskim są zgodnie z obowiązującą procedurą przekazywane do CK, choć nie są publikowane.
2. Art. 3 pkt. 9 projektu (dotyczący zmiany art. 36 UoSN) powinien określić dodatkowo maksymalne terminy publikacji przez Centralną Komisję informacji o przebiegu postępowania w sprawie nadania stopni i tytułów. Obecnie informacje te są publikowane z

dużym opóźnieniem, uniemożliwiającym złożenie habilitantowi odwołania w przypadku np. dostrzeżenia nieprawidłowości, co zmniejsza sens takiej publikacji. Dodatkowo, nie ma określonych zasad informowania habilitanta o przebiegu jego postępowania habilitacyjnego. RMN nie widzi powodów opóźnienia publikacji informacji na stronach internetowych CK i niezwłocznego informowania habilitanta (np. drogą elektroniczną) o przebiegu jego postępowania habilitacyjnego.

3. Uznając pozytywną rolę badań interdyscyplinarnych dla rozwoju nauki, Rada popiera propozycje zawartą w art. 3 pkt 3 projektu (dotyczącą zmiany art. 20 ust. 4a i 4b UoSN) w sprawie możliwości przygotowywania interdyscyplinarnych rozpraw doktorskich, postulując jednocześnie zastosowanie analogicznych rozwiązań prawnych dla stopnia doktora habilitowanego.
4. Rada postuluje doprecyzowanie przepisów UoSN określających maksymalną liczbę osób pełniących funkcję promotorskie w przewodach doktorskich tzn. promotorów, kopromotorów i promotorów pomocniczych.
5. Rada proponuje następujące doprecyzowanie Art. 20 ust. 7 UoSN:

Promotorem pomocniczym w przewodzie doktorskim, który pełni istotną funkcję pomocniczą w opiece nad osobą która przygotowuje rozprawę doktorską, w tym w szczególności w procesie planowania badań, ich realizacji i analizy wyników może być osoba posiadająca stopień doktora w zakresie danej lub pokrewnej dyscypliny naukowej lub artystycznej i nie posiadająca uprawnień do pełnienia funkcji promotora w przewodzie doktorskim w dniu powołania na promotora pomocniczego.

Takie sformułowanie przepisu pozwoli na uniknięcie nieporozumień w sytuacjach, których osoba wyznaczona na promotora pomocniczego uzyska stopień doktora habilitowanego przed uzyskaniem stopnia doktora przez osobę nad którą sprawuje pomocniczą opiekę naukową. Natomiast zmiana „doktoranta” na „osobę która przygotowuje rozprawę doktorską” pozwoli na wyznaczanie promotorów pomocniczych we wszystkich przewodach doktorskich, a nie jedynie tych w których o stopień ubiegają się uczestnicy studiów doktoranckich.

6. Art. 3 projektu dotyczący brzmienia art. 11. ust. 2 UoSN wymaga doprecyzowania. Po pierwsze, w przypadku monografii naukowych należało by postawić kryteria podobne jak te brane pod uwagę przy ocenie jednostek naukowych. Rada zwraca także uwagę, że tematyka publikacji wymaganej w przytoczonym przepisie powinna być związana z tematyką wszczynanego przewodu doktorskiego.

Jednocześnie Rada zwraca uwagę, że w niektórych dziedzinach nauki uzyskanie recenzji w najlepszych czasopismach może trwać rok i dłużej. Zatem art. 11. ust. 2 UoSN może mieć taki skutek, że kandydaci do stopnia doktora będą zmuszeni publikować słabej jakości w lokalnych czasopismach tylko po to aby spełnić wymóg ustawy.

7. Rada postuluje zmianę brzmienia Art. 16 ust. 2 pkt. 1 UoSN na:

dzieło opublikowane w całości lub w zasadniczej części, albo cykl publikacji.

Wymóg jednotematyczności cyklu publikacji, którego skreślenie z tego punktu Rada proponuje, jest bardzo trudny do spełnienia w sytuacji, gdy wyniki badań są publikowane w okresie kilku lat. Przywiązuje to na długi czas młodego naukowca do jednego, nieraz wąskiego, tematu badań i często utrudnia podążanie za szybko zmieniającymi się trendami naukowymi. Równocześnie, stopień doktora habilitowanego nadawany jest w określonej dyscyplinie naukowej, więc cykl publikacji także musi tej dyscypliny dotyczyć, podobnie jak inne osiągnięcia oceniane przez komisję. Ponadto, zdefiniowanie „jednotematyczności” jest bardzo trudne i zależy w dużym stopniu od dyscypliny naukowej, a ze względu na to iż ocena „jednotematyczności” przedstawionych do oceny prac jest prowadzona przez komisję, może powodować to niepotrzebne wydłużenie czasu oceny wniosku.

8. RMN proponuje zmianę art. 120 PoSW w obecnym brzmieniu:

Okres zatrudnienia na stanowisku asystenta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora oraz okres zatrudnienia na stanowisku adiunkta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora habilitowanego, a także warunki skracania i przedłużania oraz zawieszania tych okresów określa statut, z tym że zatrudnienie na każdym z tych stanowisk osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora lub doktora habilitowanego nie może trwać dłużej niż osiem lat.

na art. 120 w brzmieniu:

Okres zatrudnienia na stanowisku asystenta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora oraz okres zatrudnienia na stanowisku adiunkta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora habilitowanego, a także warunki skracania i przedłużania oraz zawieszania tych okresów określa statut, z tym że zatrudnienie na każdym z tych stanowisk osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora lub doktora habilitowanego nie może trwać dłużej niż dziesięć lat. Do okresu tego nie wlicza się przerwy związanej z urlopem macierzyńskim, urlopem na warunkach urlopu macierzyńskiego, dodatkowym urlopem macierzyńskim, dodatkowym urlopem na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopem

ojcowskim, urlopem rodzicielskim lub urlopem wychowawczym, udzielonych na zasadach określonych w przepisach Kodeksu pracy albo długotrwałą chorobą, w tym wymagającą rehabilitacji.

W opinii RMN okres dziesięciu lat pozwoliłby większej liczbie naukowców osiągnąć właściwy dorobek wymagany do uzyskania stopnia doktora habilitowanego.

B. Przepisy dotyczące kształcenia na studiach I i II stopnia (studiach jednolitych) – nowelizacja PoSW

1. Przepis art. 9 ust. 2 w proponowanym brzmieniu przyznaje ministrowi właściwemu ds. szkolnictwa wyższego kompetencję do określenia wzorcowych efektów kształcenia dla wybranych kierunków studiów bez konieczności zaciągania opinii Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, jak jest to wymagane w chwili obecnej. Sądzymy, że zachowanie dotychczasowego trybu konsultacji (opinia) pozwoli na pełniejsze uwzględnienie opinii środowiska akademickiego w kwestii proponowanych rozwiązań.
2. Rada pragnie wskazać, iż art. 11 ust. 2 w projektowanym brzmieniu wprowadza kategorię jednostki organizacyjnej nieposiadającej uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego ale posiadającej uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora, w której prowadzenie studiów poddane jest mniejszym rygorom prawnym niż w przypadku podstawowych jednostek organizacyjnych posiadających uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego, o których mowa w art. 11 ust. 1. W ocenie Rady wprowadzenie tego typu rozwiązania nie posiada swojego uzasadnienia.
3. Zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 11 ust. 5 *Do prowadzenia studiów przez jednostki międzyuczelniane lub jednostki wspólne, a także jednostki organizacyjne związku uczelni stosuje się odpowiednio przepisy ust. 1-4 i art. 10a.* W tym miejscu należy wskazać na konieczność objęcia tą regulacją również przepisów Działu IV ustawy z 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym w obecnym. Przepisy te określają kompetencje kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej w zakresie podejmowania decyzji w indywidualnych sprawach studentów. Nie przyznanie analogicznych kompetencji kierownikom jednostek międzyuczelnianych lub jednostek wspólnych, w odniesieniu do studentów kształcących się na studiach prowadzonych w takich jednostkach prowadzi do powstania swoistej luki i sytuacji, w której nie będą oni mogli podejmować decyzji względem „swoich” studentów z powodu braku należytej podstawy prawnej.
4. W ocenie Rady doprecyzowania wymaga termin na złożenie przez nauczyciela akademickiego oświadczenia o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego, o którym stanowi art. 112a. Posłużenie się w tym przepisie sformułowaniem „nie później

jednak niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki” prowadzi do wniosku, iż oświadczenia te powinny być składane na półtorej roku przed faktycznym rozpoczęciem roku akademickiego, podobnie jak ma to miejsce w przypadku uchwały rekrutacyjnej podjętej na podstawie art. 169 ust. 2, który to przepis posługuje się identycznym sformułowaniem.

5. W myśl art. 177 ust. 1, w nowym brzmieniu skład komisji stypendialnych dla studentów powołuje się spośród „studentów delegowanych przez właściwy organ samorządu studentów i pracowników uczelni”. W naszej ocenie przepis ten wymaga zmiany redakcyjnej, ponieważ w aktualnym kształcenia sugeruje, iż w uczelni funkcjonuje organ samorząd studentów i pracowników. Jest to oczywista omyłka, którą można naprawić w procesie wykładni prawa, nie mniej jednak wprowadzenie jednoznacznych regulacji pozwoli uniknąć w przyszłości niepotrzebnych komplikacji.
6. W ocenie Rady zasadne było by podawanie programów studiów do wiadomości studentów. Wiele uczelni udostępnia programy studiów na swoich stronach internetowych, są jednak i takie uczelnie które tego nie robią. W związku z powyższym Rada proponuje nałożenie na uczelnie obowiązku upubliczniania programów studiów na swoich stronach internetowych, poprzez odpowiednie rozszerzenie art. 160 PoSW (art. 1 pkt. 84 projektu).

C. Przepisy dotyczące kształcenia na studiach III stopnia – nowelizacja PoSW

1. Rada Młodych Naukowców postuluje zrównanie w prawach doktorantów jednostek naukowych z uczestnikami studiów doktoranckich w uczelniach. Przede wszystkim Rada wskazuje na potrzebę rozszerzenia o doktorantów jednostek naukowych przepisów art. 94b ust. 1 pkt 5 w związku z art. 200a dotyczących zwiększenia wysokości stypendium doktoranckiego dla 30% najlepszych doktorantów. W związku z powyższym rada proponuje:

art. 94 b ust. 1 pkt 5 w brzmieniu:

finansowanie zwiększenia wysokości stypendiów doktoranckich, o których mowa w art. 200a, dla 30% najlepszych doktorantów w uczelniach publicznych i niepublicznych oraz jednostkach naukowych.

art. 200a ust. 1 w brzmieniu:

Zwiększenie stypendium doktoranckiego z dotacji projakościowej, o której mowa w art. 94b ust. 1 pkt 5, przysługuje doktorantom wyróżniającym się w pracy naukowej i dydaktycznej. Tryb przyznawania zwiększenia stypendium doktoranckiego określa regulamin określony przez rektora lub dyrektora jednostki naukowej po uzyskaniu opinii właściwego organu

samorządu doktorantów, z uwzględnieniem zasady, że uprawnienie do otrzymywania tego stypendium przysługuje dla 30% najlepszych doktorantów na poszczególnych latach studiów doktoranckich.

2. W związku z objęciem studiów doktoranckich oceną Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach oceny instytucjonalnej Rada wskazuje na potrzebę rozszerzenia katalogu instytucji mogących zgłaszać kandydatów na członków PKA. W związku z powyższym rada proponuje następujące brzmienie art. 48 ust. 2:

Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego powołuje członków Komisji spośród kandydatów zgłoszonych przez Radę, Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Konferencję Rektorów Zawodowych Szkół Polskich, Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej, Krajową Reprezentację Doktorantów, senaty uczelni oraz ogólnokrajowe stowarzyszenia naukowe i organizacje pracodawców.

3. Rada postuluje wprowadzenie możliwości przyznawania stypendiów ministra za wybitne osiągnięcia także doktorantom w jednostkach naukowych. Rada proponuje następujące zmiany art. 199c ust. 1:

Stypendia ministra za wybitne osiągnięcia są przyznawane doktorantom przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego na wniosek rektora uczelni lub odpowiednio dyrektora jednostki naukowej zaopiniowany przez radę podstawowej jednostki organizacyjnej lub radę jednostki naukowej, a w przypadku uczelni nieposiadającej podstawowej jednostki organizacyjnej – przez senat uczelni

4. Biorąc pod uwagę fakt, że w różnych uczelniach za sprawy doktorantów odpowiadają różni prorektorzy, Rada postuluje wprowadzenie art. 75 ust. 3a w brzmieniu:

Osoba kandydująca na prorektora do spraw doktorantów musi uzyskać zgodę większości doktorantów w organie dokonującym wyboru lub w komisji rozstrzygającej konkurs. Niezajęcie stanowiska w terminie wskazanym w statucie uważa się za wyrażenie zgody.

5. Mając na względzie jakość procesu kształcenia na studiach doktoranckich Rada postuluje objęcie oceną Polskiej Komisji Akredytacyjnej studiów doktoranckich prowadzonych w jednostkach naukowych. Zdobyte przez PKA doświadczenia w ocenie instytucjonalnej w zakresie studiów doktoranckich prowadzonych przez jednostki uczelni z pewnością pozwolą na wypracowanie formy oceny dostosowanej do specyfiki studiów doktoranckich prowadzonych w jednostkach naukowych.

6. Ideą prowadzenia środowiskowych studiów doktoranckich było umożliwienie wspólnej realizacji programu kształcenia dla dwóch jednostek z czego jedna posiada uprawnienie do prowadzenia studiów, a druga jedno uprawnienie do doktoryzowania. Wprowadzenie proponowanego brzmienia art. 195 ust. 2 spowoduje zamknięcie wszystkich powołanych studiów środowiskowych oraz brak realizacji tego typu programów. Rada postuluje pozostawić obecne brzmienie przepisów, z wyraźnym uwzględnieniem możliwości prowadzenia studiów środowiskowych zarówno przez jednostki uczelni oraz instytuty naukowe, jak również np. przez dwa wydziały z uczelni lub kilka instytutów naukowych. Według interpretacji niektórych prawników aktualne przepisy prawne umożliwiają tworzenie studiów środowiskowych jedynie przez konsorcjum wydziału oraz instytutu naukowego.

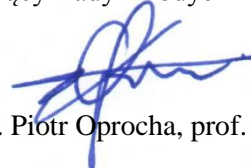
D. Pozostałe uwagi

Rada Młodych Naukowców pragnie wyrazić dezaprobatę dla propozycji zawartej w art. 1 pkt 33 projektu dotyczącej skrócenia kadencji przewodniczącego Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego (RGNiSW) do pół roku i wprowadzenie rotacji na tym stanowisku (zmiana w ramach art. 46c PoSW). Właściwe funkcjonowanie tak ważnego organu jakim jest RGNiSW wiąże się nie tylko z przygotowaniem osoby piastującej funkcję przewodniczącego, ale także wymaga czasu na wdrożenie się i wypracowanie wraz z prezydium sposobu kierowania pracami RGNiSW. Co więcej ustawowe narzucenie RGNiSW obowiązku zmiany na stanowisku przewodniczącego stanowi zbędne i szkodliwe ograniczenie pozycji RGNiSW określone w art. 45 PoSW.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Młodych Naukowców

dr hab. Piotr Oprocha, prof. AGH